

Sustainable Development Goals

Agenda 2030 van de Verenigde Naties: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (*preparedness review*)

Met de goedkeuring van de *Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling* in 2015 legden de Verenigde Naties (VN) zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of *Sustainable Development Goals* (SDG's) vast. Deze SDG's zijn gegroepeerd in de zogenaamde vijf P's: *People, Planet, Prosperity, Peace, Partnerships*, en bestrijken drie dimensies: sociaal, economisch en milieu. Ze worden verder uitgesplitst in 169 subdoelstellingen en hebben betrekking op uiteenlopende thema's die nagenoeg alle aspecten van de samenleving bestrijken (www.sdgs.be). Ook de Europese Commissie en de Raad van de EU onderschrijven de Agenda 2030. *Eurostat*, het bureau voor Statistiek van de EU, volgt de (sub)doelstellingen van Agenda 2030 op door middel van de *EU SDG indicator set*.

De verschillende bestuursniveaus in België (federale staat, gemeenschappen en gewesten) zijn ertoe gehouden een politiek engagement rond de SDG's op te nemen. Zij kunnen hun eigen beleid autonoom uitstippelen, maar doordat 133 van de 169 subdoelstellingen behoren tot de bevoegdheid van de verschillende bestuursniveaus zijn overleg en coördinatie essentieel. Elk bestuursniveau moet ook nagaan in welke mate het voor het bereiken van deze (sub)doelstellingen al beleid heeft ontwikkeld en of verdere beleidsacties noodzakelijk zijn.

In het Strategisch Plan 2017–2022 van INTOSAI, de wereldwijde vereniging van rekenkamers, zijn de SDG's een prioritair aandachtspunt. De rekenkamers engageren zich om na te gaan in welke mate hun nationale overheden zijn voorbereid op de realisatie van de SDG's. Daartoe voeren ze een zogenaamde *preparedness review* uit.

Met zijn *preparedness review* voor België heeft het Rekenhof onderzocht hoe de overheden zich uitdrukkelijk engageren en organiseren ten aanzien van Agenda 2030. Zo is nagegaan of de diverse overheden in België een adequaat systeem hebben opgezet om de SDG's te realiseren, de voortgang ervan op te volgen en erover te rapporteren. Het Rekenhof heeft in het bijzonder aandacht gehad voor de coördinatie binnen en tussen de bestuursniveaus. De eigenlijke resultaten van het beleid rond duurzame ontwikkeling vallen buiten de scope van deze review. Voor de review werd een zevenstappenmodel van INTOSAI als normenkader gebruikt. Concreet is het Rekenhof nagegaan of de overheden:

1. een sterk commitment hebben om de SDG's te realiseren;
2. daarbij het publiek en de relevante stakeholders betrekken;
3. de verschillende verantwoordelijkheden en overeenstemmende middelen duidelijk hebben toegewezen;
4. voor voldoende onderlinge coördinatie zorgen;
5. specifieke beleidsplannen met duidelijke doelstellingen hebben;
6. hun beleid degelijk voorbereid hebben;
7. een systeem hebben opgezet om de realisatie van de doelstellingen te monitoren en hierover te rapporteren.

Voor de nationale coördinatie, op basis waarvan België zijn internationale engagementen voor Agenda 2030 moet nakomen, fungeert de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) als overlegorgaan. Zo stelde ze in 2017 de Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling op, die een basis wil bieden voor een coherente aanpak van de beleidslijnen over duurzame ontwikkeling in België, en werkte ze mee aan de *National Voluntary Review* die in 2017 aan de VN werd gepresenteerd. De IMCDO komt echter sinds eind 2017 niet meer samen. De Nationale Strategie die ze in 2017 opstelde, bevat geen specifieke doelstellingen, de erin opgenomen samenwerkingswerven zijn vooral procesmatig en bevatten geen streefcijfers. Het tweede evaluatieverslag van de Nationale Strategie, dat gepland was voor maart 2019, werd vooralsnog niet opgemaakt.

Het SDG-beleid wordt opgevolgd aan de hand van indicatoren. Voor 34 indicatoren werd een eerste stand van zaken over het gevoerde beleid gemaakt. In 2018 breidde het Interfederaal Instituut voor de Statistiek deze indicatorenset verder uit en verzamelde het voor 82 indicatoren meetgegevens. Sinds februari 2020 wordt voor 32 indicatoren een uitsplitsing per gewest gemaakt.

Vanuit hun autonomie hebben de bestuursniveaus hun politiek engagement ten aanzien van Agenda 2030 verschillend ingevuld. De meeste hebben strategische plannen rond duurzame ontwikkeling opgesteld en acties ontplooid om de burgers en de stakeholders te betrekken. Ook de coördinatie binnen eenzelfde bestuursniveau wordt op uiteenlopende wijze opgezet, zowel op vlak van beleidsaansturing als op vlak van coördinatie door de administratieve diensten. De begrotingen van de overheden bevatten middelen die inhoudelijk wel een raakvlak hebben met de SDG's, maar een uitdrukkelijke link met Agenda 2030 is eerder uitzonderlijk. Die uiteenlopende invulling geldt ook voor de beleidsvoorbereiding: de meeste overheden evalueerden het bestaande beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling ter voorbereiding van hun strategische plannen, maar alleen het federale en Vlaamse niveau deden dit aan de hand van een vergelijking met de 17 SDG's.

Ook de indicatoren om de SDG's binnen een bestuursniveau te monitoren zijn verschillend uitgewerkt. Zo ontbreken vaak streefwaarden en nulmetingen en is er geen duidelijke koppeling van de indicatoren met de overheidsprogramma's en acties uit de strategische plannen rond de SDG's. De rapportering over de SDG's blijft vaak beperkt tot een vermelding van de gerealiseerde acties, zonder ze te evalueren ten aanzien van de SDG's.

Het Rekenhof beveelt aan dat de IMCDO opnieuw haar coördinerende rol opneemt en zorgt voor een verdere internationale rapportering via een bijgewerkte *National Voluntary Review*, met geactualiseerde en becijferde doelstellingen en gebaseerd op Agenda 2030. Voor de opvolging van het SDG-beleid moet het Interfederaal Instituut voor de Statistiek indicatoren uitwerken die alle aspecten van de SDG's omvatten. Het is aangewezen dat deze indicatoren op een voldoende grote steekproef gebaseerd zijn, zodat ze kunnen worden opgesplitst tussen de regio's.

Daarnaast richt het Rekenhof aanbevelingen aan de verschillende overheden gezamenlijk. Zij moeten de bijgestuurde Nationale Strategie gebruiken als een gezamenlijke visie om hun strategische plannen en verdere politieke engagementen rond duurzame ontwikkeling te kaderen. Ook moeten ze daarin de mondiale SDG's omzetten in concrete, becijferde doelstellingen, toegespitst op hun eigen bestuursniveau, en daar vervolgens de nodige beleidsmaatregelen aan koppelen. Voor de indicatoren moeten de overheden streefwaarden vaststellen.

Het Rekenhof beveelt verder aan de beleidsvoorbereiding en de betrokkenheid van burgers en stakeholders planmatiger aan te pakken en de strategische plannen en beleidsmaatregelen duidelijker te coördineren en op te volgen, zodat een periodieke rapportering aan de parlementen kan worden gegarandeerd. De overheden moeten de verantwoordelijkheden van alle overheidsactoren duidelijk vastleggen en de middelen ramen die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren.

De organen die instaan voor opvolging en rapportering moeten erop toezien dat de indicatoren die de overheden gebruiken om de realisatie van de SDG's op te volgen, in overeenstemming zijn met de lijst van indicatoren van het Interfederaal Instituut voor de Statistiek. Die indicatoren moeten voldoende meetbaar zijn op basis van streefwaarden en ze moeten zoveel mogelijk gekoppeld zijn aan de concrete maatregelen of projecten.

Tot slot moeten de rapportering over het gerealiseerde SDG-beleid, de communicatie daarover en de timing het mogelijk maken de resultaten op het nationale niveau te coördineren met het oog op de volgende National Voluntary Review.